

Regeling van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van
[4378976-1097957-GMT], houdende wijziging van de Subsidieregeling donatie bij leven in verband met verlenging van de werkingsduur, actualisering van bedragen en enkele wijzigingen van technische aard

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Gelet op artikel 3 van de Kaderwet VWS-subsidies;

Besluit:

ARTIKEL I

De Subsidieregeling donatie bij leven wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1, onder a, wordt "Minister voor Medische Zorg" vervangen door "Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport".

B

Artikel 4, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a wordt "€ 2.600" vervangen door "€ 3315".
2. In onderdeel c, onder 2°, wordt "€ 300" vervangen door "€ 383".
3. In onderdeel d, onder 3° komt de tabel te luiden:

Afstand woning persoon tot ziekenhuis waar donatie plaatsvindt	Per dag dat donor in het ziekenhuis is opgenomen
0 tot 10 km	€ 9
10 tot 50 km	€ 26
50 tot 100 km	€ 41
100 tot 150 km	€ 54
150 km of meer	€ 62

4. In onderdeel e, onder 1°, wordt "vooreen bedrag" vervangen door "voor een bedrag" en wordt "€ 99" vervangen door "€ 142".
5. In onderdeel e, onder 2°, wordt "€ 99" vervangen door "€142".
6. In onderdeel g wordt "€ 9" vervangen door "€ 12" en wordt "€ 100" vervangen door "€ 128".
7. In onderdeel h wordt "€ 381" vervangen door "€ 486", wordt "€ 425" vervangen door "€ 542" en wordt "€ 110" vervangen door "€ 141".

C

In artikel 10 wordt "2026" vervangen door "2031".

ARTIKEL II

Deze regeling treedt in werking met ingang van 31 augustus 2026. Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

S.T.M. Hermans

TOELICHTING

Algemeen

De onderhavige regeling strekt tot wijziging van de Subsidieregeling donatie bij leven (hierna: de Subsidieregeling). De wijziging is ingegeven door de op handen zijnde vervaldatum van de Subsidieregeling met ingang van 1 september 2026 en de vijfjaarlijkse evaluatieverplichting vanuit artikel 4:24 van de Algemene wet bestuursrecht.

Er is nog steeds een tekort aan donororganen van overleden donoren (postmortaal).¹ Donatie bij leven van een nier of deel van de lever kan dit tekort aan postmortale organen verminderen. Er zijn verschillende voordelen verbonden aan het bij leven doneren van een nier of een deel van de lever. Voor de ontvanger kan het leiden tot een betere kwaliteit van leven of zelfs langere overleving. Voor het zorgsysteem kan het leiden tot minder zorggebruik en daarmee lagere zorgkosten. Het wegnemen van financiële barrières bij donoren kan bijdragen aan het nemen van de beslissing om bij leven een nier of een deel van de lever te doneren. De Subsidieregeling kan hierin voorzien door de kosten die donoren ondervinden bij het doneren bij leven (deels) te compenseren.

Evaluatie subsidieregeling

Voorafgaand aan deze wijziging is de Subsidieregeling geëvalueerd door Significant Groep.² Deze evaluatie is gedaan vanuit het perspectief van donoren, zorgverleners en de Nederlandse Transplantatie Stichting (hierna: de NTS). De NTS neemt de subsidieaanvragen in behandeling en keert de subsidie uit in opdracht van de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport. Met de evaluatie is onderzocht of met de Subsidieregeling de algemene doelstelling wordt behaald, namelijk het ondersteunen van de donor die bij leven een nier of een deel van de lever doneert. Tevens is gekeken of er specifieke verbeterpunten te identificeren zijn.

De voornaamste conclusie uit het evaluatieonderzoek is dat de Subsidieregeling ondersteunend is, het barrières wegneemt en dat voortzetting van de Subsidieregeling wenselijk is. De Subsidieregeling draagt aantoonbaar bij aan het wegnemen van financiële drempels en biedt praktische en psychologische geruststelling aan donoren. De Subsidieregeling blijkt toegankelijk en effectief omdat een groot deel van de donoren een subsidie aanvraagt en deze toegekend krijgt. Uit de evaluatie is gebleken dat de donoren tevreden zijn over het bestaan van de Subsidieregeling.

¹ Bijlage 1221370 p. 42 bij Kamerstukken II 2025/26, 28140, nr. 125.

² Kamerstukken II 2025/26, 28140, nr. 126.

De Tweede Kamer is geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie en op welke punten de Subsidieregeling gewijzigd zal worden.³ Niet voor elk verbeterpunt is een aanpassing van de Subsidieregeling vereist. Zo zullen een aantal verbeterpunten in de uitvoering opgepakt worden.

De belangrijkste verbeterpunten liggen rondom:

- de inflatie van de afgelopen jaren met als aanbeveling de bedragen te indexeren zodat deze weer aansluiten bij de kosten in de praktijk – zie artikelsgewijze toelichting;
- het verhelderen van de informatie op het aanvraagformulier over welke kostenposten voor de (vaste) subsidies in aanmerking komen waaronder huishoudelijke hulp en bijstand voor donoren uit het buitenland – zie hieronder.

Informatie over (informele) huishoudelijke hulp

Uit de evaluatie blijkt dat particuliere huishoudelijke hulp of hulp vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo) praktisch niet te organiseren is. Donoren kunnen in dat geval hun netwerk aanwenden om alsnog hulp te regelen, oftewel 'informele huishoudelijke hulp'. Informele huishoudelijke hulp kan gegeven worden door iemand uit het netwerk van de donor die hem of haar ondersteunt bij taken in het huishouden. Deze taken komen overeen met de taken die in de praktijk onder huishoudelijke hulp vallen vanuit de Wmo. Deze taken bestaan uit: stofzuigen, dweilen, afstoffen, toilet/badkamer/keuken reinigen, ramen zemen (binnen), kleding wassen/strijken/drogen/opvouwen, verschonen van beddengoed, opruimen, (kleine) boodschappen doen en/of een (kleine) maaltijd opwarmen/koken. De Subsidieregeling vergoedt deze informele huishoudelijke hulp. Het aanvraagformulier zal op dit punt verhelderd worden. Bewijsstukken zullen in de uitvoering hetzelfde zijn als de verklaring van de (informele) kinderopvang.

Informatie over ondersteuning van de donor afkomstig uit het buitenland

Uit de evaluatie blijkt dat een kleine groep donoren uit het buitenland behoefte heeft aan een flexibelere begeleiding van naasten. Gelet op de noodzakelijke reisbewegingen voor donoren afkomstig uit het buitenland is het wenselijk om deze flexibiliteit te bieden. De Subsidieregeling biedt de mogelijkheid dat de donor zich gedurende het traject kan laten bijstaan door verschillende personen en het niet vereist is dat dit dezelfde persoon is. Daarbij geldt als voorwaarde dat de donor op elk moment slechts door één persoon tegelijkertijd wordt begeleid. Tijdens de evaluatie bleek dit in de uitvoering en op het aanvraagformulier nog niet duidelijk te zijn. Ook dit zal verhelderd worden op het aanvraagformulier.

³ Kamerstukken II 2025/26, 28140, nr. 126.

Gevolgen voor de regeldruk

Deze wijzigingsregeling behelst geen inhoudelijke wijzigingen. De administratieve lasten ten gevolge van de wijzigingen worden als zeer beperkt ingeschat en daarmee goed uitvoerbaar geacht. De inschatting is dat in de praktijk de administratieve lasten voor de NTS en aanvragers nagenoeg gelijk blijven. Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies omdat het geen (omvangrijke) gevolgen voor de regeldruk heeft.

Staatssteun

De Subsidieregeling heeft betrekking op het verlengen van de werkingsduur, technische wijzigingen en het verhogen van de maximaal aan te vragen bedragen. De aan te vragen bedragen worden verhoogd met 4,6% en tevens wordt rekening gehouden met de btw-verhoging van 9% naar 21%. De wijzigingen leiden niet (ook in potentie niet) tot een vervalsing van de mededinging of ongunstige beïnvloeding van de handel tussen de lidstaten leidt en zijn dus niet in strijd met het staatssteunrecht.

Artikelsgewijs

ARTIKEL I

Onderdeel A

De definitie van 'minister' is geactualiseerd.

Onderdeel B

De bedragen bedoeld in artikel 4, eerste lid, betreffen onder meer een eenmalige bijdrage voor nierdonatie of een donatie van een deel van de lever, maximale vergoeding voor gedeerde inkomsten, huishoudelijke hulp, eenmalige bijdrage voor donoren afkomstig uit het buitenland, hotelovernachting(en), reiskosten, en overige kosten. De genoemde bedragen in de regeling zijn verouderd als gevolg van de inflatie van de afgelopen jaren waardoor de gemaakte kosten en de maximale vergoeding uiteenlopen. De bedragen zijn daarom geïndexeerd. Hierbij is ook rekening gehouden met de verhoging van het btw-tarief van 9% naar 21% voor hotelovernachtingen en logies.

Naast een correctie van de bovengenoemde bedragen voor de indexatie van de afgelopen vijf jaar is er ook voor gekozen de inflatiecorrectie voor de komende twee jaar al mee te nemen. Hierdoor zullen de komende jaren de bedragen beter aansluiten bij de actuele situatie en heeft de donor duidelijkheid over de bedragen.

Aangezien de toekomstige inflatiecorrectie enkele procenten bedraagt en daarmee minimaal is, geeft de Subsidieregeling geen financieel gewin door bij leven een nier of een deel van de lever te doneren. Daarvoor is de verhoging voortkomend uit de inflatiecorrectie te beperkt en zo blijft de Subsidieregeling bij zijn doel, namelijk het ondersteunen van de donor die bij leven doneert door het wegnemen van financiële barrières. Daarnaast blijft het mogelijk om gedurende de looptijd van de Subsidieregeling te beoordelen of deze, gezien de actuele economische situatie en inflatie, nog voldoende toereikend is.

Onderdeel C

De werkingsduur van de Subsidieregeling wordt verlengd met vijf jaar tot 1 september 2031.

ARTIKEL II

Inwerkingtreding op het vaste verandermoment 1 juli 2026 is uitvoeringstechnisch niet mogelijk. Inwerkingtreding op het volgende vaste verandermoment, 1 oktober 2026, zou betekenen dat de Subsidieregeling komt te vervallen. Daarom wordt afgeweken van de vaste verandermomenten en treedt de Subsidieregeling in werking met ingang van 31 augustus 2026.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

S.T.M. Hermans